

Օրերու 5, 1992
 Չորեքշաբթի
 եռօրեայ քերթ,
 Բ արի, քիւ 8 (100)
 գինը՝ 30 կ.
 դասի՝ 69149
 հասցեն՝ Երևան 375010
 Հանրապետութեան 47
 հեռախոս՝ 581841
 ֆաքս՝ 562941
 տեղեկութեան ծախս՝ 243266 SULA SU

Հայաստանը կողմ է, որդեստի ՄԱԿ-ի ուժեր տեղակայվեն Արցախում

Հայաստանը դաշնակցական զորքերի նախագահ Բորիս Ելցինի առաջարկությունը ՄԱԿ-ի ուժեր ուղարկել Լեռնային Ղարաբաղ: Առաջարկությունն արվել էր օրերս Նյու Յորքում տեղի ունեցած Անվտանգության խորհրդի նիստում: Այս մասին հայտնեցին Հայաստանի նախագահի մամուլի ծառայությունում:

Մամուլի ծառայության աշխատակից խոսեցին, Հայաստանի ղեկավարությունը միշտ համոզված է եղել այդ բանի օգտին, քանզի կարծում է, որ «կադրային սարքավորումներ» մոտիկ Լեռնային Ղարաբաղ «երջանում կնդրաստի վեճի կարգավորմանը»:

Լեռնային Ղարաբաղի չարագուճակ խաղաղություն փորձարկից առաջ

Երեկ առավոտվանից Լեռնային Ղարաբաղում դիտվում էր համեմատական անդորր: ԼՂՀ-ի խորհրդարանի նախագահ Արթուր Մկրտչյանը իրավիճակը բնութագրել է որպես «չարագուճակ խաղաղություն փորձարկից առաջ»: Նրա սվյալներով, ադրբեջանական զինված ստորաբաժանումները վերախմբավորում են ուժերը նոր հարձակումների համար:

Մինչդեռ փետրվարի 3-ի լույս 4-ի գիշերը ադրբեջանցիները զնդակոծել են Ասկերանի և Եսիլույանի բնակավայրերը: Ասկերանի բնակիչները հարձակում են հարձակում գործել Նախիջևանի և Խրամուրթ գյուղերի վրա, սակայն ես են մղվել: Չորեկի մասին տեղեկություններ չկան:

Ինչպես «ԻՖ»-ին հաղորդեցին Ադրբեջանի ժողովրդավարական ծակասում, փետրվարի 4-ին բանակցությունների արդյունքում ադրբեջանական կողմին էին հանձնվել վերջին օրերի ընթացքում Ասկերանի բնակիչները զոհված 11 մարդկանց դիակներ: ԱՄԵ-ի սվյալներով, այդ բնակիչները ակտիվ մարտական գործողություններ սկսելուց հետո զոհվել է 39 և վիրավորվել 81 ադրբեջանցի:

ՍԵՒԾՈՎՅԱԼ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՆԻՍՏԸ ԱՏԱՄԲՈՒԼՈՒՄ

Հայաստանի դատախազությունը ստորագրում է համաձայնագիրը

«Մարմար» օրաթերթի փոխստորագիր Գեորգի ՀԱԿՈՐՅԱՆԸ Սամբուլից հեռախոսով հաղորդում է «Ազգ»-ին:

Այսօր, փետրվարի 3-ին, Սամբուլի «Երեւոն» հյուրանոցում բացվեց Սեւծովյան համագործակցության երկրների հիմնադիր ժողովը, մասնակցությամբ նախածնող երկրի Քուրդիստանի, Բուրխանի, Մուղլայի, Ռումիլիայի, Ուկրաինայի, Ռուսաստանի, Վրաստանի, Հայաստանի և Ադրբեջանի դատախազությունների: Հյուրանոցի մոտիկ վերնահարկում են մասնակից 9 երկրների դրոշմները, այդ թվում հայկական եռագույնը, որի տեսքը հուշումնային հոլախոսությամբ է լցնում տեղի մեր հայրենակիցներին:

Առավոտյան ժամը 10-ին մյուս դատախազությունների ժամանում է Հայաստանի Հանրապետության դատախազության լիմուզինը, որի վրա նույնպես փոփոխում է հայկական դրոշմը: Դատախազությունը գլխավորում է արգելափակման սեղակալ Արման Նավասարդյանը:

Մի քանի րոպե անց սկսվում է նիստը, ո-

րի բացումը կատարում է Քուրդիստանի նախագահ Քուրդուս Օզալի կողմից: Ներածական իր խոսքում նա բացատրում է Համագործակցության նպատակները, բացատրում է արգելափակման և սնտեսական փոխօգնության ու բար-

Արման Նավասարդյան և Զիլմեր Չեթին

գավաճման նպատակներ հետազոտումը: Այնուհետև, նախագահ Օզալի մեկնումից հետո, նիստը վարում է արգելափակման և սնտեսական փոխօգնության նպատակները: Արման Նավասարդյանը և Զիլմեր Չեթինը, որ մեկ առ մեկ կանգնում են ներկայացնում Համագործակցության կանոնադրությունը: Ե-

Գամսախուրդիան «խունսա», Շեւարդնաձեն ժողովրդավարություն է անվանում

Փետրվարի 4-ին Վրաստանի կառավարական գործերը մեկ են արխազական Գալի ֆաղաբը և այժմ լիովին վերահսկում են այն: Այդ բնակչությունը զվարճալի Գամսախուրդիայի կողմնակիցները ոչ մի դիմադրություն չեն ցուցաբերել ֆաղաբ մտնող ազգային զվարճիչի և «Մխնարի» զինված խմբավորման ստորաբաժանումներին: Այդ կառավարությամբ Սուխումում սկսվել է Արխազիայի Գերագույն խորհրդի նիստը:

Փոքրիկ առաջվա նման սուր զգացվում է վառվառություն, սնտեսական, կենսականության դաժնություն: Չնայած դարձեալից ժամանակ, գիշերն ակտիվանում են հանցագործները: Երեկ «Չեչեն-Ինգուշիայի ժայռ» թերթում հրատարակվել է հարցազրույց Վրաստանի նախկին նախագահ Չիխաղ Գամսախուրդիայի հետ: Նա համաձայնել էր հանդիպել թղթակցի հետ միայն մեկ դրամում գաղտնի տակել իր գեներալ վայրը: Նշվում է միայն, որ հանդիպումը տեղի է ունեցել Արխազիայի Վրաստանում և, որ նախագահի առողջությունը լավ է:

Չ. Գամսախուրդիան կրկին հայտարարել է, թե նոր իշխանությունը «խունսա» է: Նա կոչ է արել քուրդ երկրներին ոչ մի հարաբերություն չունենալ այժմյան կառավարության հետ:

Նրա խոսքերով, իր ժողովրդականության անկման մասին քուրդ ասեկոսների արդյունք է կիսովանի և «հանցագործ խմբերի ղեկավարը»: Նա մերժել է նաև խոսքը արմատներ սեփականացնելու քուրդ մեղադրանքները: Չ. Գամսախուրդիան հայտարարել է, թե ինքն չի հերքել ԱՊՀ-ի գաղափարը, բայց ընդդիմությունն այնտեղի իրավիճակ էր ստեղծել, որ հանրակցություն մեծնելու Վրաստանի ֆայրեր անհնարին էին դարձել:

Նույն օրը, փետրվարի 4-ին, Սամբուլիայում հրատարակվել է «Կլոր սեղան-Ազատ Վրաստան» ֆաղաբական դաշինքի հայտարարությունը: Դաշինքի մեջ մտնող ֆաղաբական կուսակցություններն ու կազմակերպությունները հայտարարել են, որ չեն ընդունում նոր իշխանությունը և բարձրադաս են դառնում օրենքով ընդգրկված նախագահին և կառավարությանը իշխանության գլուխ վերադարձնելու համար:

Մինչդեռ, Եդուարդ Շեւարդնաձեն Վրաստանում տեղի ունեցող իրադարձությունները գնահատել է որպես ժողովրդավարական հեղափոխություն: Նա հաղորդել է, որ հայտնի սնտեսականներ Եսախինը, Յավլինսկիին և Ռեյսկոյին դատարան են առաջարկել Վրաստանի սնտեսական զարգացմանը:

Ադրբեջանը դեմ է արհեստահանյան զինված ուժերի ներկայությունը Լեռնային Ղարաբաղում

Ադրբեջանը դաշնակցական զորքերի ներկայությունը Լեռնային Ղարաբաղում: Այս մասին երեքշաբթի օրը հայաստանցի Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայության ղեկավար Ռասիմ Ադաբեյովը Նյու Յուքում, ցամաքագետ գործերի ներկայությունը «փորձ է ուրիշի ձեռնարկով դաշնակցական Հայաստանի վերջին օրերից սկսված զինված հարձակումները»:

Ռ. Ադաբեյովը կարծիք հայտնեց, թե գործերը մեծ է տեղափոխվել ոչ թե Ղարաբաղում, այլ՝ հայ-ադրբեջանական սահմանագծին: Մամուլի ծառայության ղեկավարը նորից ընդգծեց, որ Ադրբեջանը Ղարաբաղում համոզված է գալիս գաղտնի ակտիվությամբ: Տնտեսական հարցերով Ադրբեջանի նախագահի խորհրդակցական Վախիդ Ալիևը հայտնեց, որ Այազ Մուրադխանովը ժամկետից ժամկետով վերադարձել է Գավուսի Միջազգային տնտեսական համագործակցության Ղարաբաղում իրավիճակի ստան լուսաբանող:

ՄԻՋԱԳԱՎՅԱՆ ԿԱՐԵ ԼՈՒՐԵՐ ՄԻՋԱԳԱՎՅԱՆ ԿԱՐԵ ԼՈՒՐԵՐ ՄԻՋԱԳԱՎՅԱՆ

ՆԱՍԱԻ գիտնականները հայտնաբերել են, որ օզոնը ֆայնալոգ փմիական նյութերի մեծագույն կուտակումները գտնվում են Գոլարիայի կիսագնդի վերնուրև: Գեոստատիստիկ հայտարարել են նրանք, այս ամիս Մ. Նահանգների, Կանադայի ու Եվրոպայի վերնուրև օզոնային ծեղրեր կառաջանան:

Չինաստանի կոմկուսի ղեկավար Գեն Սիաո Պինը վերջին մեկ արված ընթացքում առաջին անգամ նախանցյալ օրը ելույթ ունեցավ ժողովրդական հեռուստատեսությամբ, բացահայտելով իր բարձրակարգ վերահսկողությունը կառավարության վրա և համաձայնությունը սնտեսական բարեփոխումների ծրագրին:

Չյուսիսային Կորեան վավերացրեց մի դաշնագիր, որ առաջիկա 6 ամիսների ընթացքում թույլ է տալու ստանդարտ ուժայնության միջազգային գործակալության անդամներին ստուգումներ անցկացնել իր միջուկային կենտրոններում:

Հարավսլավիայի կառավարությունը որոշեց ամեն գնով ընդառաջել երկրում ՄԱԿ-ի ուժերի տեղակայմանը, եթե նույնիսկ որոշ քանակներում դիմադրության հանդիպելիք կա: Չրանսիական հիվանդանոցներից մեկում սրտի անմիջական բուժման ենթարկվելուց հետո: Նրա Փարիզ այցը ֆաղաբական փոքրիկ էր առաջացրել երկրում և կառավարական հինգ ղեկավարների գործից ազատման դաժնան: Սկսվել է համարվում, որ նա առաջիկա գործունեության կազմակերպությունները մեկն է համարվում:

Երկուշաբթի օրը Արգենտինայի դաշնակցության բացեց երկրորդ համաձայնագրի մասին հարցազրույցի մասին իր ունեցած արխիվային նյութերը, որոնցում ցարդ գաղտնի մնացած սվյալներ կան Մարտին Բորնանի և Յոզեֆ Մեյնգելի մասին ռեպորտաժները մասին:

լույթ են ունենում քուրդ դատախազություններին ղեկավարները, որոնց թվում Հայաստանի ներկայացուցիչը, որի առաջարկով յուրաքանչյուրն արհեստահանվում է իր մայրենի լեզվով, իսկույն բարձրագույն թուրքերեն և այնուհետև Ֆրանսերեն:

Վերջում հասնել արարողությամբ մասնակից 9 երկրների ներկայացուցիչներն ստորագրեցին համաձայնագիրը, որից հետո տեղի ունեցավ մամուլի ասուլիս: Ասուլիսին ներկա էին 200-ից ավելի թղթակիցներ, որոնց գլխավոր հարցը վերաբերում էր Արցախի խնդրին: Բնականաբար, նրանց գլխավոր «թիրմախը» Հայաստանի դատախազ Ա. Նավասարդյանը և Ադրբեջանի արգելափակման Սարգսյանը էին, որոնք նստել էին Քուրդիստանի արգելափակման աջ և աջակց կողմերին:

Հակիրճ ներկայացնելով Արցախի հիմնահարցի էությունը, Սավինի կամայական «կարգադրությունը», հասնելով վերջին 4 արգելափակման զարգացումներին, նրա կենտրոնի տեղափոխումը այն վերաբերում արյունոտ վերջին, հայ դատախազը հաստատեց, որ Հայաստանը հողային դաշնակցության չունի Ադրբեջանից, այլ դաշնակցություն է հարգել արցախահայրության ինտերնացիոնալ իրավունքը, որը արհեստահանվել է արդեն ժամանակահատվածում և իշխանության սեփական մարմինների գոյանմամբ: Եր Հայաստանն ուզում է հարցը լուծված տեսնել բանակցության սեղանի շուրջը:

Իր հերթին խոսք վերցրեց Ադրբեջանի ներկայացուցիչը, որը ընթացք, թե դաշնակցական սվյալները որոշիչ չեն չեն կարող իսաղապարհի լուծման մեջ, թե այդ դեպքում ամբողջ աշխարհի ֆաղաբը հարկ տրամադրել վերադառնալ: Այսուհանդերձ, ավելացրեց նա, Բախան նույնպես ձգտում է հարցը լուծել համաձայնաբար:

(Փակագրում մեր կողմից ավելացնեմ սակայն, որ նույն գիշերը թուրքական հեռուստատեսությամբ դաշնակցական թղթակցի հարցին, Ադրբեջանի արգելափակման հայտարարեց, թե Արցախում տեղի ունեցող իրադարձությունները ոչ մեկ կարող ունեն տեղի հայ ազգաբնակչության հետ, այլ ստիպողական բնույթի գործողություններ են տեղում գեներալ «գոտայինների» դեմ):

Հայկական դատախազությունը երեկ այցելեց Քուրդիստանի Լայոց դատախազարան, և ղավ ազգային այլ հաստատություններում: ■

Ռուսաստանը միջնորդ հայագրերի կոնֆլիկտում

Ռուսաստանը ցանկանում է միջնորդ հանդիսանալ Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև Լեռնային Ղարաբաղի խնդրին ֆաղաբական լուծում գտնելու համար: Այդ մասին հայտարարեց Ռուսաստանի բարձրաստիճանի դիվանագետը, դատախազական Անդրեյ Կոզիրեյի Մամուլում արած առաջարկությունը մոտ ժամանակներ Մոսկվայում կազմակերպել Հայաստանի և Ադրբեջանի արգելափակման հարցերի հանդիպումը: Գլխավորակցել խոսքերով, Ռուսաստանը չափազանց մտադրված է «իր հարախային սահմանների մոտ տեղի ունեցող դաշնակցության»: Նրա կարծիքով, Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև երկխոսություն հաստատելու փորձերը հաջողությամբ կավարձվեն, «եթե երկու կողմերն իրոք ձգտում են հասնել իրավական դաշնակցության մակարդակին»: «Հազիվ թե վերջերս Եվրոպայի անվտանգության և համագործակցության խորհրդի անդամ դարձած դաշնակցություններից որեւէ մեկը ցանկանա իրարից հեռանալ իր վրա դրված դաշնակցությունները: Ռուսի, խնդրի խաղաղ կարգավորման իմաստ կան», նեց ղեկավարագետը:

Ալժիրի նախագահը իսլամ արմատականներին «Կրոնը մի խառնեք ֆաղաբականությանը»

Ալժիրի նորընտիր նախագահ Մոհամեդ Բուդիաֆը հայտարարեց, թե իսլամ արմատականների կուսակցությանը մոտից կարճաժամկետով կարճաժամկետով, որ կրոնը չըխառնեն ֆաղաբականությանը և հեռու մղան իշխանությունը սիրամալու նկատմանը: «Մենք չենք դաշնակցություն ստուգել Իսլամական փրկության ժակաթի օրինակությունը», հայտարարեց նա հեռուստատեսային հարցազրույցի ընթացքում:

Կիրակի օրը նորընտիր նախագահը մի այլ կողմի ժամանակ խոստացել էր երկրում վերականգնել ժողովրդավարական հարաբերությունները, մինչև բազմապատկառուստանցի Ալժիրի վտարվելուց ցույց էին անում երկրի զինվորական ղեկավարության դեմ:

Ազերբայջանի հարցը Իրանի համար ամենակենսական հարցերից է

Իրանում եւ արեւելու հրահրակվող զորակազմը բերեւում վերջին քանակում, Ազերբայջանի ազատագրման 45-րդ տարեդարձի կապակցությամբ, հաճախ են անդրադառնում Քավրիզում Փեխուարի գլխավորած Դեմոկրատական կուսակցության գործունեությանը, նախկին Խորհրդային Ադրբեջանի հետ այդ կուսակցության հարաբերություններին եւ Իրանի տարածքային ամբողջականության դեմ ուղղված Մոսկվայի ջանքերին:

Լոնդոնում հրատարակվող «Քեյհան» ռաբաթաթերթից քարգծմամբ Դեմոկրատական կուսակցության գլխավորը Եվազ Երզնկյանը հոգեզուրկ Եվազ Երզնկյանը հոգեզուրկ Եվազ Երզնկյանը:

Բոլոր հայրենասեր իրանցիներին օտարանյութի կողմից Ազերբայջանի մեկամյա տարազանության ժամանակահատվածի ռուսամասիրտը զարմացրել է և անհրաժեշտ: Ուլիբեր անսարքեր չեն Իրանի սարածային ամբողջականության եւ անկախության նկատմամբ եւ Իրանը դիտում են որդես աշխարհագրական եւ մշակութային մի ամբողջականություն, աղապայում եւս մեծ փորձություններին գերը մնալու համար ղեկ է անցյալից դասեր քաղել: Ազերբայջանի դեմոկրատիկ իրազեկ լինելը բոլոր հայրենասեր իրանցիներին կոգնի հասկալուս վերջին երկու տարիներին ընթացում մեր հյուսիսային եւ արեւմտյան սահմաններից անդին տեղի ունեցող իրադարձություններին նայել իրատեսություն եւ ռուսակը զգայունությամբ, որդես իմաստովոր լինի դիմակայել հակաիրանական արժույթներ եւ անջատողական ձգտումներին: Մեր նույնպես Ազերբայջանի նկատմամբ մյուսած դավերի քացահայտումը եւ մերկացումը չէ: Դա քավականին քաղել եւ աշխարհասար գործ է, եւ լրագրի սահմանափակ պոնակներում դրան անդրադառնալ անհնարին է: Մեր ինդիվիդ Ազերբայջանի Դեմոկրատական կուսակցության զարգացումների հետ ուղղակի կամ անուղղակի Եվոմեն ունեցող ակամստներին խոսքին ունկնդրել լինելն է:

Գրեթե բոլոր բուրբականները մինչեւ վերջ կոնունիզմի համաշխարհային արժանավերջ հավասարի մնացած մոլորյալները եւ կեն ճամփից վերադարձած մարդիկ, արեւմտյան չին Ազերբայջանի անկախությանը եւ Դեմոկրատական կուսակցության միջոցով անկայիս ղեկավարում սեղծելու խելկատակությունը, եւ դա միանգամայն համադասախանում է իրանական «աղորմ այնքան աղի էր, որ խանն էլ գլխի ընկավ» ասացվածին: Օրինակ, Քուրդ կուսակցության արժանապատիվ գործիչ Անվար Խամենեյին «Բաց բողառ տալը» վերատրոյսությամբ իր հուշագրություններին երկրորդ հաստում երկրի տարածքային ամբողջականությանը ուղղված դավերի մասին նույն է: «Դեմոկրատական կուսակցության ճեղքանակներից մեկը Խորհրդային Ադրբեջանի ղեկավար Բադրուլն էր: Իր մտադրություն մասին Բավրիզի խորհրդային հյուպատոս Կուլիբեհն սեղակ ղեկավար քացի, նա Բավրիզ ուղարկեց նաեւ իր սեղակալ Արաբիովին: Փեխուարի ընտրությունը կայացել էր ճշմարտ երեւանմավորությունների առաջակով Քեխուանում հավասարազույց Առաջային դեմոկրատական համաձայնությանը, իսկ Փեխուարին իր գործընկերներին ընտրելու հասցի էր առնում Բադրուլ-Արաբիով-Կուլիբեհն խոսակի կարծիքը»:

Փեխուարին եւ իր գործընկերները Ռուսաստանի կողմից նեամակված դրամներ էին, որոնց համար Մսալինից ավելի քարծր ասված չկար եւ Մոսկվայից քացի ուրիշ աղոթավայր գոյություն չունեւ: Նրանք մեծ մասամբ աննորսակ էին գործում եւ որեւէ զաղափարախոսություն չէին հետադարձում: Նույնիսկ ոմանց համար Մոսկվայի եւ Ն. Միտրյանի քաղաքակրթական զոհին հակադրելը դավաճանություն էր խանարվում:

Իրանահայ կոմունիստ Արաբու Հովհաննիսյանը, որ Քուրդ կուսակցության ղեկավար էր, նույնպես ելեւելքներում համեմատաբար ավելի ղիչ զբաղմունք էր կրել եւ մինչեւ վերջերս, նույնիսկ մինչեւ իր կյանի վերջին օրերը, կուսակցության կարեւոր դեմոկրատիկ մեկն էր հանդիսանում, Ազերբայջանի վերաբերյալ գրած իր հուշերում հետաքրքիր տեղեկություններ էր հաղորդում: Նա ներկայացրել է Փեխուարի, Բավրիզի, Բիտիյայի, Փաղեղանի, Դուրան Զահայի եւ Ն. Միտրյանի մյուս դրամների կեղծարձակները: Աս հեղինակի, բոլոր ճշմարտ գործընկերները եղել են կիսազրազե, աղիկալ, փոքրոգի, կատաղած եւ ստաբարե անձնավորություններ: Ա. Հովհաննիսյանը Դեմոկրատական կուսակցության զարգացումների, հասկալուս Փեխուարի եւ Ազերբայջանի խոսակառուցող դեմոկրատիկ վերաբերյալ քավականին հետաքրքիր դատողություններ է արել: Նա մասնավորաբար նույն է «Փեխուարին եւ նրա համախոհներն իրարից խանարումներ էին: Նրանց համար ոչ

ազերիները, ոչ իրանական մյուս ժողովուրդները եւ ոչ էլ Քուրդ կուսակցությունը արժեք չէին ներկայացնում: Փեխուարին հավասարեցրել էր, որ ավիաների օգնությամբ մինչեւ վերջ կկարողանա ղեկավարել իր իշխանությունը: Իսկ երբ այդ վախկոտ արարածին հայցի դարձավ, որ ղեկ է հավանել եղած չէր, ապա արտասանեց փախուսել, Եվոլվեց եւ Բանթախի միջոցով կենտրոնական կոմիտեից օգնություն խնդրեց»:

Ազերբայջանին տիրելու ճեղքանակով սարված մարդիկ, որ մտադիր էին վերջնականապես Իրանից արտազատել այդ դատարան ստանդարտ եւ միացնել «ավազ եղորդ», փախուսելի օրը նույնիսկ չխնայեցին իրենց մեծավորներին ու քաղաքացիներին եւ Եստեղից արտասանել իրենց «ավազ եղորդ» Մորդուրդային Միտրյանի գրկում: Նույնիսկ կեղծ փառաբանական ազդեցություն չէր ստանում այդ «դեկավարներին», նեմոկրատական ստեղծելու գոյց Մալու համար իր հուշերում գրում է. «Մի որ Մուհամեդ Ախունդ Չաղան Դուրանից ինձ մոտ Մոսկվա եկավ եւ դասնեց, քե ինչոյեւ Բավրիզը Բավրիզից փախուսելի դիմելու ընկերներին փրկելու փոխարեն իր հետ վերցրել էր մեծ ֆանակությամբ Եվոլ, որդես, իր խոսքերով ասած, քեխուանի ձեռքը չընկնի»:

Ազերբայջանի վերաբերյալ ուսագրավ հոդված է գրել Իրանի արքայազն մարզ կազմող նախնայի ճակատագրով մասնագրված ղարսիկ դասաբար Թաղի Առնանին: Արդարականը, ճշմարտ է հոդվածում, ինչոյեւ կարելի է անվանումից ներկայացնել, իրանցիների մեկն եւ ոգու կրակի խառնուրդին է, որի միջոցով ողջ աշխարհը հաղորդակից դարձավ այդ հնամենի երկրի հետ: Անդրադառնալով Ազերբայջանի դատարանը, իրանական մշակույթի հարստեան գործում նրա արժեքների դերին եւ խոսելով այդ երկրամասում տարածված լեզվի մասին, Առնանին նույն է. «Յանկանում եմ բոլոր իրանցիների ուսուցողությունը իրավիճակ այն կարեւոր հանգամանքի վրա, որ Ազերբայջանի հարցը Իրանի համար ամենակենսական եւ արդիական հարցերից մեկն է. եւ յուրաքանչյուր ոք ղեկ է իմանա, որ այդ ուսանող Իրանի անհակելի մասն է: Երբ ակնարկաբար մենք լինենք Ազերբայջանի դատարանը, աղա կհանդգնենք, որ ազերիները մեծ ժառանգություններ են մատուցել իրենց հայրենիքին Իրանին: Ուստի, բոլոր հետաքրքիր իրանցիները ղեկ է գոնադարձ գնով ջանան մոտադրության մասին ազերբայջաններն լեզուն եւ արածնեց ղարսիկները: Երիտարդ ազերբայջանցիներն իրենք ղեկ է նրաժարվանք ղարսիկից եւ փառաբանություն միջոցով ներկայացնենք ղարսիկների վստակալոր հետաքրքիր»:

Ռ՝ը է գնալու բուրմենական գազը

Երկու ղեկավարություն Ռուսաստանը եւ Քուրմենասանը նախկին ՄՍՀՄ տարածքից դուրս ուղարկում են համադասաբար 240 եւ 71 միլիարդ խմ գազ, արտասանների հետ նույնպես անում մեկ ընդհանուր քաղաքացի միջոցով, որն անցնում է Ռուսաստանի, Ուկրաինայի եւ Արեւմտսի տարածքների վրայով: Բնականաբար, ներկա իրադրության մեջ ճագում է ղեկաների հարցը: Սակայն «Գազոյրում» կոնցենտում մոսկովյան քանակությունների ժամանակ անտոնալիտեն մերժեցին Քուրմենասանին այլ գազի արտահանումից ստացվող փայլաքանակները նրա իրավունքը: Քուրմենասանի ներկայացուցիչները ի դասախոսական քողեցին հեռացան:

Մասնագետները գտնում են, որ երբ Քուրմենասանը դադարեցնի իր գազը այլ ընդհանուր գազամուղին, գազաբաբախիլ համակարգում ձեռնարկ կստուգի կրկնի եւ Ուկրաինան, որ այսօր նույն Քուրմենասանից ստանում է 30 միլիարդ խմ գազ, սխիլված կլինի փակել իր փակակները: Սակայն, քացի Ուկրաինայից, դեռեւ կան Ադրբեջանը, Արասանը, Ուկրաինան, Արաբիստանը, Հայաստանը, նույնիսկ ինքը՝ Ռուսաստանը, որոնք ստանում են բուրմենական գազը:

Նորին գերագնացություն Բորիս Ելցինին՝ Ռուսաստանի Հանրապետության նախագահին

Պարոն նախագահ, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների եւ Կանադայի հայկական համայնքները խիստ վրդովված են հունվարի 31-ին Ադրբեջանի հանրապետության կողմից նվազագույնը 5000 հոգի հավաքող զինված ուժերի, սակեւրի եւ գրահատյա մեքենաների մասնակցությամբ Լեռնային Ղարաբաղի վրա կատարված վայրագ հարձակումից:

Այս աղորեն գործողությունը գազաբնական է երկար տարիներ շարունակվող ճրճեման, անօրինականությունների, սղանությունների, կողոպուտի, հնագույն հայկական եկեղեցիների եւ Լեռնային Ղարաբաղում հայկական մշակույթի ու դասական այլ վավերագրերի սրբաղծության եւ ոչնչացման ֆաղակալություն:

Այս հարձակումը հակասում է Չեք եւ Ազախոստանի նախագահ Նուրուլլահ Նազարբաեի կողմից նախատեսված ժեղեղան:

Վոյսկի ղայմանավորվածություններին եւ դատին: Այն կողմիս խախտում է նաեւ Միացյալ ազգերի կազմակերպության մարդու իրավունքների խարսիայի հողվածների եւ Հելսինկիի համաձայնագրերի ուրուումները:

Այսու խնդրում ենք ձեզինց, ի գործ դնելով ձեր ազդեցիկ հեղինակությունը, նույնպես այդ քարաբառական հարձակման անհատաղ ղարաբեցմանը եւ միաժամանակ ձեռնամուխ լինել քանակությունների անկացմանը Լեռնային Ղարաբաղի կոնձիլիսն արդար եւ խաղաղ կերպով լուծելու համար:

Յանկանում ենք Ձեզ հաջողություն նախկին Խորհրդային Միության սահմաններում հավասարության եւ մարդու իրավունքների ճանաչման հիման վրա ժողովրդավարական եւ ազատ հասարակարգ սեղծելու ձեր գերմարկային ջանքերում:

Արգավիր ԳՅՈՒՋՅԱՆ
ՈԱԿ Կենտրոնական վարչության ասեղեղան

Ձախավեր հայտարարություն

«Մենք դասադասում ենք ախարկելինքն բոլոր մակարդակներում, ներառյալ վայրագության այս ակնթ Քուրմիայի ղեկավարած ներկայացուցչի դեմ»:

Այս մեքերում ղեկանում է Մ. Նահանգներում եւ Կանադայում Հայաստանի Հանրապետության մնայուն եւ լիագոր ներկայացուցիչ Ալեքսանդր Արզումանյանի գրքին, Վալենտինա Քուրմիայի դեմոկրատիկ Նյուզվեք Բանդեմիրին ուղղված նրա ղալեմանակ նամակից, որից հասվածներ են լույս տեսել Մ. Նահանգներում հրատարակվող հակահայ եւ հակահայ փառաբանության գործում մասնագիտացած «Քըրրի Քայնդ» բուրմենական թերթում: Նյու Զորում Հայաստանի Հանրապետության «ղեկաղանը» (այն, որն, Ա. Արզումանյանի գրածնայկում ողբված հեռախոսագրերի դասախոսող ճայնագրիչ սարբը այդոյեւ է ներկայանում ճանապարհորդներին) այդ նամակը գրել է Բուրաղեբում Քուրմիայի դեմոկրատիկ Բեղերբի Քուրմիայից ղեկն ղեկներին 19-ին կատարված մահափորձի կաղակցությամբ, որի դասախոսանալությունը ստանձնել էր Հայաստանի ազատագրության հայ ղարսի քանակ (ԱՄԱԱ):

Ճանթը է բուրմենային ներկայացուցիչների համառությունը՝ անն անգամ նման դեմոկրատիկ հայ դասեղանական որեւէ ղեկից ինչ-որ հայտարարություն կամ դասադասության խոսք կողբել: Մա նրանց մասնագիտական իրավունքն է, որին դասախոսակց կամ շղաքախոսանելն էլ մեր իրավունքն է: Իսկ դասախոսելու դեմոկրատիկ ինչոյեւ դասախոսանելը կատարված է մեր նրաժարությունից, փորձառության աստեղանից: Սակայն ինչոյեւ հակահայ Հայաստանի լիագոր եւ մնայուն ներկայացուցչին, որն ինքն է ընդառաջ գնալով գրավոր դասադասել այդ արարել եւ դեմ հույս էլ հայցնել, ինչոյեւ գրում է «Քըրրի Քայնդ» թերթը իր 1992 թ. հունվարի 15-ի համարում, քե հունգարական ղեկառություններին ի վերջո կհաջողվի քացահայել հանցագործների ինքնությունը եւ ձերակալել նրանց: (Գեղ լավ է, որ չի նույն, քե հունգարական ղեկառությունները ինչ ուղաժող ղեկ է սահմանն նրանց): Հայաստանի լիագոր ներկայացուցիչը կամ դասեղանական որեւէ այլ մարմին

ի՞նչ գործ կամ կաղ ունեն մի ուրիշ երկրում, մի ուրիշ երկրի դեմ գործված այդ արարի հետ, ո՞վ է նրանց սխիլում դասադասել կամ «խոսք գալ» հայցնել այդ աղթով, որ կարող է նաեւ քացարձակ կաղ շղանալ հայտարարան հետ անգամ, էլ ո՞ր մնաց հայկական դեմոկրատիկ:

Ինչոյեւ հաղորդել էինք նախաղեւ, բուրմենական մամուլը, հակաղաղ իր սղոկության, Բուրաղեբի դեմոկրատիկ աղթով նվազ «խանդակառություն» ցույց սղեց եւ մեժասող վերագրելի փոխաբեն հանդես եկավ քավականաղաղ համես լրատությանը ու կարծնեկանալություններով: Սակայն ղեկում է, որ մեր ներկայացուցչի գրավոր այդ հայտարարությունը լավ սնունդ է սղայն բուրմենական մամուլին, ինչոյեւ սղել է «Քըրրի Քայնդ»-ին, որն աղթն ֲոզսարբել է նաեւ հաղի մաղբելու Հոնաստանի կատաղաղության հետ, ասելով, որ Արեւմտում հոկտեմբերի 7-ին սղանված բուրմենային կղող Չեքն Գորդայն ուղարգայում, «ի հակադրություն հայկական կատաղաղության», հունական կղողը «չի ղասադասել ախարկությունը» եւ ոչինչ չի ձեռնարկել հանցագործներին ձերակաղելու ուղթությունը:

Բուրաղեբ, բուրմենային, ախարկելիներ, Արեւմտ, դարձյալ ախարկելություն եւ Նյու Զորում Հայաստանի լիագոր ներկայացուցիչ: Ի՞նչ կաղ եւ կաղակցություն կա այդ բոլորի եւ վերջինի միջեւ, քացի ձախավերությունից:

Հ. ԿՆԵՏԻՔՅԱՆ

Նյու Զորի Ա. Վարդան ելեղեղում Չորհունի տնականաբար ժամանակ: Առաջնորդ ղաղակաղ եղա, ղարսային կղողին Ամերիկայում Հայաստանի լիագոր ներկայացուցիչ Ալիկ Արզումանյանը ակաղ սարկաղաղ ղեկաղան:

Երեւանցիները քավական հանգիստ ընդունեցին ղեկի քարձրաղանը

Այդ է ցույց սղալու հարցումը, որն անց էր կաղել ղեկի ազատակաղանցումից երկու արաբ անց: Երեւանցիների 37,7 տոկոսը դա մեծ սղալ են համարում, 37,5 տոկոսը գտնում են, որ ղեկի քարձրաղանը հարկաղրական ֆաղ է, 10,8 տոկոսն ասում են, որ ղեկը վաղող էր ղեկս ազատ արձակել, 12,2 տոկոսը չունեն իրենց կարծիղ:

Ի՞նչ արձեւ քերթի մեկ հարց

Փեկավարի 1-ից կաղանում քարձրացել են կենտրոնական թերթերի եւ ամսագրերի ղեկը: Ինչոյեւ հայցնի դարձավ իրազեկ աղթությունը, նոր ղեկաղանակների մասին կարգաղթություն ստացվել է Մոսկվայից:

Աղթեւ, նոր սակաղների համաղայն, «Իզվեստիա» թերթի մեկ օրինակն արձեւ 5 տոկոսի 45 կողմել, «Կոնսոնդակայա ղարկաղան» 4 օ., «Մոլեկսկի սղորս»-ը 3 օ., 12 կողմ «Նեղեկաղան» 7 օ., 61 կողմ, «Կիտեբասուրնայա ղաղան» 12 օ., 17 կողմ, «Կոնստանս»-ը 13 օ., 70 կողմ, «Օղոնյոկ» ամսաղրղը 9 օ., 48 կողմ, «Ուրսնիղան» 5 օ., 97 կողմ:

Թերի լիցի ըլլա՞ր ըսկ թէ Լ. Միտրիան (կամ ինչ որ մնացած է անկէ) սարածին սեղի ունեցող իրադատութիւնները բնութագրուի մէջ կը գտնուին: Անոնք մերիկի մէջ առած են Հայաստանը: Հանրապետութեան ժողովրդավարութիւնը բերած ղեկավարները լքօրէն մտադրեցին անոնք, որ դասակարգման անհարմար բերք բերանք մէջ կայրութիւն մը կը փոխուի, անկէ միջոց Հայաստանն է վնասողը: Այդպէս եղած է քիզանդակաւ, օտմանեան եւ ցարական կայրութեան ժամանակ, եւ նոյնը կը ստանայ կրկնուի անգամ մը եւս:

Քանի որ չէր Հայաստան կը ձգէր օտս բոլի գնացէն, քայց ինչպէս դարձ կը դառնայ արդէն, ան հասանաբար չկարենայ խուսափիլ աշխարհագրութեան եւ դասակարգման անողորմութենէն: Ի յանդերձ այդ փլուզումին, եւ նոյնիման անոր հետեւանով, Հայաստանի ղեկավարութեան ձեռքերը լքցուն են: Մեկնելով ռազմասենյ զրացիի մը առկայու-

ժնութիւնը, ինչպէս նաեւ Արեւմտեան հետեւանքը կարող էր հասանաբար: Իսկ հետադարձը կը մնան գոյատեւումը, ցեղատարածութեան ճանաչումն ու հողային փոխհաստատումը: Թրքական դիմադրութիւնը համոզուած է, որ գոյատեւումի թելադրանով անգոր երկիրը հանդիսացող Հայաստան դասարարուած է իր հետադարձը կարգակարգը յարմարեցնելու թուրքի մօտաւոր նպատակներուն: Կը թուի որ Մեւ ծովի վրայով ելլ մեկնայու Հայաստանի ձգտումը դիմադրութեան ժխտումն ու ցեղատարածութեան ճանաչման դիմադրութիւնը:

Վերջերս Հայաստան-Թուրքիա դիմադրութեան յանկարծակի աշխուժացումը նկատեցին եւ այդ մեղքներուն կնքահայրը Մ. Նահանգները կը հանդիսանան: Մ. Նահանգները բարեգրողուած են ինչ զիջումներով կէտեր արձանագրել 1 միլիոն ամերիկահայ զաղութիւն մօտ, իսկ միւս կողմէ օգնել իր դաւանակից թուրքիային դառնայու Եւրոպական Հա-

հայ կրնայ մտնալ Յեղատարածութիւնը եւ ոչ ալ կրնանք ներկէ զայն այնքան ասեմ որ միջազգայնօրէն չէ ճանչցուած ան: Նոյնպէս կարելի չէ ծախել կամ ժամանակաւոր օտման համար սակարկութեան դնել դասակարգ Հայաստանի հողի ոչ իսկ մէկ թիզը:

Թուրքիոյ հետ յարաբերելու հարցով մեզ լիցի առաջնորդէ իրադատութիւնն ու աշխարհայկանութիւնը: Պահանջները կը բարաւարուն եւ համաձայնութիւնները կը գոյանան միայն ուժի միջոցով: Հայաստանը չունի այդ ուժը եւ ոչ ալ զայն կրնայ ձեռք ձգել մօտ աղապային: Հետեւաբար ան լիցի ձեռք իր նախադասութիւնները եւ որոշ ժամանակ օտարակի իր կարեւորագոյն հարցը գոյատեւումը լիցի մնայ: Այսօրուան գոյատեւումն ու վաղուան ֆաղափարակն ուժը Հայաստանը կրնան առաջնորդել սեղ մը, ուր կարելի եւ իրաւեա լիցի ըլլայ բարձրացնել այդ հարցերը եւ աղապայով անոնց իրականացումը:

Սփիտֆահայութիւնը բարար չափով իրադատեւ է ընդունելու Յեղատարածութեան կամ հողային դիմադրութեան հարցով թուրքիոյ հետ առակաւորման խուսափելու Հայաստանի իշխանութիւններուն գործադարար ֆաղափարակները: Բայց ի՞նչ հայու համար դժուար լիցի ըլլայ ներկէ ֆաղափարակն ղեկավարի կամ խումբի մը, որ կուրանայ Յեղատարածութիւնը եւ իրաւագործ կը նկատէ հողային դիմադրութեան դարձադարձ թուրքիայէն վիճելի եւ ժամանակաւոր օտար աղապայով նկատարումով:

Թուրքիոյ օտարն ալ ի վերջոյ կը դաւանել, որ վերջապէս վճարէ ան դասարարութեան իր գիւրը, որովհետեւ չի կրնայ ընդունուիլ ֆաղափարակներով յազգերու ընտանիքին կողմէ, ստանց ինքզինքն ձեռքագրուած ըլլալու իր նախկին ունիւններէն:

Սփիտֆահայութիւնը ինքզինքն դարձաւորուած չզգար դասարարութեան այս անկախ դարձային դիմադրութեան Հայաստանի որդեկրկնորդ ընել ֆաղափարակներուն նկատմամբ: Անիկ ան 70 տարի Հայաստան չունէր իր արտաքին ֆաղափարակները: Նորհրդային կեդրոնական իշխանութիւնները երբեք չձանձգան Հայկական Յեղատարածութիւնը եւ թոյլ չտան, որ զոնէ Հայաստան ինք մաքսօգադէ ճանչնար զայն: Մտնուան 1948-ին ձայնող փորձ մը ըրաւ Կարսը եւ Արաւիանը դաւանելու, սակայն այդ հողերը Վրաստանի կցելու նպատակով: Կեդրոնական իշխանութիւններուն մտնով ժամանակները կեդրոնը ինչու դարձեալ Երեւան կը գտնուի:

Մինչ Հայաստան 70 տարիներ արտաքին գրկուած էր իր դասակարգ իրաւունքներուն մասին սեփական ձայնը ունենալու, սփիտեղ եւ իր ֆաղափարակն կուսակցութիւնները կը արտաքին լիցի մայրաքաղաք եւ հայաթեան մէջ վրա կը դաւանէր ոգին եւ դասարարակելու հասարակական կարծիքը:

Հաւանաբար հեղինակն հնչէ, սակայն այդ ֆաղափարակները լիցի արտաքին լիցի մինչեւ առաջին կայ դար, մինչ Հայաստան լիցի խուսափելու առակաւորման, սփիտեղ լիցի արտաքին իր լաւագոյնը ընել կենդանի դաւանելու համար մեր դիմադրութեան, սակայն մէկ տարեկան հարաբերութեանը, որովհետեւ իրաւաւորութեանը եւ ֆաղափարակն համակարգումով ընդմէջ Մայր հայրենիքի եւ սփիտեղ:

Թարգարսանուն երկիւխանութիւն

Համաբարարական առաջին կուրուքայը (թարգար ժողովրդի համագումար), որը բացել էր փետրուարի 1-ին Կազանում, միաժայն ընդունեց «Թարգարական հանրապետութեան դասակարգակարգութեան մասին թարգար ժողովրդի օրենք», որի համաձայն վերականգնուած է Թարգարական դասարարական կարգակարգը, որը «Խախտել էր 1552 թ. հոկտեմբերի 2-ին հերեւան դասարարական կողմից հարձակման հետեւանով»:

Կուրուքայը դիմել է ՄԱԿ-ին, խնդրելով Թարգարսան ընդունել որոշեալ լիցի անգամ: Մեկայն դասարարական խորհրդարաններին հղած հայտարարութեան մեջ նաեւ առաջարկուած է ճանաչել Թարգարական ղեկավարութիւնը եւ նրա հետ հաստատել իրականացուած միջոցառման հարաբերութիւնները:

Կուրուքայում ընտրուել է Միլի-մեջլիս (ազգային համաժողով) թարգարական ժողովրդի իշխանութեան բարձրագոյն մարմին, որի նախագահն է Թարգար Սրբուհի: «ԻՃ»-ին սկսած հարցազրուցում նա նշել է, որ Միլի-մեջլիսի խնդիրն է համագործակցել հանրապետութեան խորհրդարանի եւ գործադիր մարմինների հետ: Սակայն փորձագէտները մտահոգուած են, որ հետագայում Միլի-մեջլիսը կարող է իշխանութիւնն իր ձեռք վերցնել: Այդ ոգով Թարգարսանուն իրադատութիւնները կարող են զարգանալ չեչնական տարբերակով:

Մինչդեռ, փետրուարի 3-ին Թարգարսանի նախագահ Շայմիեղը հայտարարել է, որ դիմել չէ զերգանախաճել նոր կառուցվածք, քանի որ այն զուտ հասարակական կազմակերպութիւն է: Միլի-մեջլիսը դիմել է զոնցովի Ռուսաստանի եւ Թարգարսանի արդարադատութեան նախարարութեանը: Շայմիեղը գտնուէ, որ Գերագոյն խորհուրդը դարձաւոր է արտաքին: Սել իր վերաբերմունքը օրենքով ընտրված խորհրդարանը փոխարինելու եւ նրա վրա ձեռնուած գործադրելու փորձերը:

Ինչու է Հարավային Օսիան հիւստարկուած Վրաստանի հետ քանակցութիւնները

Հյուսիսային Օսիայի Գերագոյն խորհրդի դասակարգութիւնը նախագահի առաջին սեղակալ Յուրի Քիրուզովի գլխավորութեամբ զտնվում էր Յիսիվալու, ուր Հարավային Օսիայի ղեկավարութեան հետ լինակում էր Վրաստանի հետ հարաբերութիւնների կարգավորման քանակցութիւնների խնդիրը:

Հարավային Օսիայի գործադիր իշխանութիւնը գլխավորող Գերասիմ Լուրգանը սեղակարգել է իր ներքին, որ կարող եւ հաստատու վրացական կողմի փորձերը մեծովել էին: Նրա կարծիքով, քանակցութիւնները անհրաժեշտ են Վրաստանի ֆաղափարակն կարողանալ ձեռք բերելու համար: Գլխավոր խնդիրն այն է, որ Հարավային Օսիայի քանակցութեան մեծամասնութիւնը քանակցութիւններին նայում է որոշեալ իրենց օտարի դաւանութեամբ:

Յուրի Քիրուզովը կող առեց յիսուսափել քանակցութիւնները եւ օգտագործել բոլոր հնարավորութիւնները խաղաղ ճանադարակով նպատակներ հասնելու համար: Նա նշեց, որ ստրատեգիան եւ վերջնական նպատակը սահմանված են Հյուսիսային եւ Հարավային Օսիայի վերամիավորման մասին հոյակազրուելու եւ հաստատուած համախոհով:

Հանդիմանման ժամանակները սկզբունորն համաձայնել են, որ անհրաժեշտ է քանակցութիւններ վարել, սակայն այն սկսելու հիմնական դայմանը դիմել է լիցի Յիսիվալի օրագրակման դարձեցումը:

Գարիբէլ Գարսիա Մարկէս. «Գուր այդ ֆաղափարակները առաջին գոհերն են լիցնելու»

«Խորհրդային Միութեան անկումը եւ Գորքայուի հրաժարակարգ Միացուած Լահանգների ֆաղափարակները արդուին է, որի ձեռքերին արեւմտաեւրոպացիները կարարալ ազատութիւն սկսեցին: Եւ դուր այդ ֆաղափարակները առաջին գոհերն են լիցնելու, երբ ձեռք գոհերն առաջ կարգակարգի հարցը եւ ստանալի կծագի, որ Արեւելոյան Եւրոպայի միլիոնաւոր փախսականները հեղեղեն ձեռք երկրներ: Մեզ լախնամեղիկացիներն, դա այնքան էլ չի կարելի», հայտարարեց կուրուքայի հոյակազրուող, Նորքայան մրցանակի դափնեկիր Գարիբէլ Գարսիա Մարկէսը Եվրոպայի Ձեռնաստորագրութեան, ուր նա ելել էր մասնակցելու «Յարյուր արվա մեծութիւն» վերջին հեղինակը հայտնի է որոշեալ իր ֆաղափարակն սկզբունները քացահայտութեան հայտարարող մարդ: Նա հեղափոխական գաղափարների ջերմ դասարարն է, Ֆիդել Կաստրոյի հին բարեկամը եւ գրուցակիցը:

«Կոմունիզմի կրակը նույնքան անբարեբախտ է, որքան անցումը կարողանալից մին», վերջում ասաց գրողը:

ՀԱՅ-ԹՐԵԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. ԻՆՉ ԳՆՈՎ ԵՐԱՆԻ ԱՍՏԵՆ

քննել, անոնք արագ, քայց ճիշդ ֆաղափարակն որոշումներ կայացնելու համար դիմել է լքօրէն կուրուքային իրադատութիւնները: Նահապակ Լեւոն Տր-Պետրոսեան նախկին Լ. Միտրիան յետագայ իրադատութեան գարգացումը ընդունելու եւ գուցակելու իր կարողութեամբ փաստօրէն իրեն դասակարգ ղեկավար միջազգային ինտելիկալութիւնը ստացաւ:

Մինչ Լ. Միտրիան ձեռագրակարգման փոփոխութիւններու սեմին կը գտնուի, Հայաստան անգամ մը եւս թուրքիոյ հետ սեղակարգ յարաբերութիւն ունենալու անհրաժեշտութեան առջեւ է: Իսկ թուրքիոյ ֆաղափարակն ձգտումները եւ զանկութիւնները քանակարգ յասակ են: Անոր հետ յարաբերութիւն ունենալու կարողութեամբ ընդունելի ֆաղափարակներուն մը որդեկրուան շուրջ Հայաստանի մէջ թէ անկէ դուրս քանակներ սեղի կ'ունենան: Պատմական մեր հասարակական յիշողութիւնը մեզ կը սղել մեծելու որեւէ յարաբերութիւն երկրի մը հետ, որ մեր յէն ցեղատարածութիւն իրագործել 76 տարիներ ետ սակալին չէ ընդունած իր յանգանքը: Բայց ժողովուրդները իրենց գոյութիւնը աղապայովու համար կ'առաջնորդուին Real Politik-ի տրամաբանութեամբ: Երբ գոյատեւումն է թուրքիոյ հետ յարաբերութիւններ ունենալու համար անհրաժեշտ նախադասմանի ֆաղափարակն հաստատութիւնը ձեւաւորուի, գոյատեւման քնազրուել ամեն հայ լիցի կ'արեւել իր վերջնական ընտրութիւնը եւ սահմանել քանակցութիւնները:

Թուրքիան ունի իր հետադարձը եւ մօտաւոր նպատակները: Իրեն հետադարձը, ան անցուցէ որդեկրութեամբ ֆարսեւին վրայէն լիցի ջնջելու ուժը Հայաստանը, ինչպէս փորձեց ընել Համաբարարիային Ա դասարարակի ընթացքին: Երջանի կացութենէն մեկնելով, այլ լուծումներ եւ կրնան նպատակներ ըլլալ թուրքիոյ համար: Հայ ֆաղափարակն համաձայնը Զօր. Անդրանիկ, միջոց ալ գոյացուցած էր հայ ֆաղափարակն ղեկավարութիւնը քրական հետադարձը նպատակներէն, երիտարքերու յեղափոխութենէն անմիջապէս յետոյ, ինչպէս նաեւ Համաբարարիային Ա դասարարակն աւարտին: Դժբախտաբար Զօր. Անդրանիկի գոյացումները անուարարութեան մասնակցութեան այն ասեմ, որոնք այսօր ալ չեն կորսնցուցած իրենց արժեքը: Թուրքիան այսօր կըրնայ բարեգրողութեան ըլլալ Հայաստանի հետ բարեգրողութեան յարաբերութիւնները մեկնելու, քայց երբ յարմար դաճը գայ, ան երբեք լիցի յիսուսափելի Հայաստանը ոչնչացնել, եւ ոչ ոք մէկ է խարտի երեսըներէն:

Թուրքիոյ մօտաւոր նպատակն Եւրոպական Հասարակութեան մէջ մեկնել է: Եւրոպական Հասարակութեանը զինք մեծելու եւ իր մէջ ընդունիլ մարդկային իրաւանց խախտումներուն, հիւստեւ նկատմամբ կ'իրարկող ընդունիլներուն, Կիտրոսի գոտումը արտաքինութեան եւ Հայկական Յեղատարածութիւնը արանայուն համար: Նորին մէջ Եւրոպական Թուրքիոյ անդամութիւնը մեծելու յայտարարութեան դասարարակն ալ ունի, որոնք հասանաբար կը վերաբերին անոր Եւրոպա Լեւառիին յասակ մեծելուին եւ Եւրոպային չիստատաստախոհող իրականական մեղադրութիւններուն: Թրքական դիմադրութիւնը Եւրոպայի համար նախընտրելի անդամ դառնալու նպատակով փորձեց ժողովրդի կերպով յայտարարալ լուծել այդ հարցերը:

Հայաստանի մօտաւոր նպատակները մեծութեամբ արտաքինութեան դուրս գայն է եւ երկրաւարտին դասարարակն ֆանդումներուն վեր-

արակարգութեան անդամ: Որովս քարի կամեցողութեան անդամօտն դեպքան, քրական երեւելի հրեայ անտարակն Իգիտ Ալարն քազմարի ուղեւորութիւնը կ'արեւել լիցի Մ. Նահանգները եւ Հայաստան: Հայկական անտարակն դասարարակութիւնը մը այնքանով Անֆար, Հայաստանի փոխ-վարչադատ շահող Բագրատեանի անունով նամակ մը յանձնեց նորդեմի վարչադատ Սիլվեստր Տեմիրչեան, որով անտարակն կարող եւ հաստատուի Տրաքիոյի նահանգիսին մէջ Հայաստանի համար ազատ գոտի ստեղծելու խնդրանք կ'ըլլար անոր:

Մինչեւ այժմ քրական կ'առաջնորդուին սակալին ոչ մէկ դասարարակն տրամ է, սակայն քրական մամուլը խառն մօտեցումներ ցոյց կուտայ այս հարցով:

Կարգ մը քերթեր կը դասարարակն երկու երկրներուն միջեւ ֆաղափարակն ու սեղակարգական յարաբերութիւններու զարգացումը, ուրիշեր կ'առաջարկեն խիստ սահմաններ դնել այդ յարաբերութիւններուն, իսկ արակարգման քերթերն ալ կը դնեն, որ Հայաստան նախ մերտրութիւն դիմել է խնդրել (Sic!) Ա Համաբարարիային դասարարակի ընթացքին հայերու ձեռքով ստանալու թուրքերուն համար... Թրքական դասարարակն դիմել կրնայ ինչ-որ սեղ արտարքի վերոյիշեալ դասարարակն միջեւ, եւ թուրքիան կրնայ անկալել սարսան յայտարարութիւն մը, թէ Հայաստանը այլեւս չունի հողային որեւէ դասարարակ:

Քաղաքական յարաբերակարգութիւնը այս դասարարակն վնասակար կրնայ ըլլալ հայկական հետադարձը նպատակներու իրականացման համար, որովհետեւ Հայկական Յեղատարածութեան հարցը չի կրնայ քանակցութեան առաջնորդութեանը անոնք համագործակցութիւններուն: Թեւ երկար ասեմի համար միայն Հայաստանի Հանրապետութիւնը թուրքիոյ հետ քանակցող կողմ լիցի ըլլալ, այնուհանդերձ Յեղատարածութեան եւ հողային դասարարակի հարցերով Հայաստանի չափ սփիտեղ ալ իրաւունք ունի իր խօսքը ըսելու: Հայկական իշխանութիւնները մէկ չունին յայտարարութեան որոշումներ անելու կամ անհարկի ուրացումներ կատարելու, երբ Ալեքսանդրապոլի Մտնուայի, Կարսի եւ Լոզանի դայմանագիրները, որոնք ձեռք են արդէն Հայաստանի եւ թուրքիոյ սահմանները եւ թուրքիոյ հայութեան իրաւակիցակը, յերձախօս են արդէն: Այդ դայմանագիրները ճիշդ է որ Հայաստանի ի նպատակն, քայց անոնք միջազգայնօրէն ընդունուած համապայութիւններ են, որոնք այս դարագային կրնան ժողովրդական Հայաստանին ձեռնողան մնալու հրադարակային յայտարարութիւններ կատարելու դասարարակներէն:

Թուրքիան, Հայաստանը սփիտեղին հակադիմելու համար, ժարարութեամբ կը փորձէր Յեղատարածութեան ճանաչման դասարարակը սփիտֆահայութեան վերագրող յայտարարութիւն կորզել Հայաստանի որեւէ դասարարակ անձ: Նման յայտարարութիւն մը վերագրուեցաւ Հանդ Բագրատեանին, որ կը յուսանք ճիշդ չէր, ինչպէս նախադասուելու կ'ըլլաւ չնկան այլ վերագրումներ, եւ որոնք Հայաստանի իշխանութիւնները համարձակօրէն հերձեցին:

Փոփոխական եւ օրագրարձային ժամանակներ են: Անհրաժեշտ է որ Հայաստանի մէջ թէ անկէ դուրս արդուն եւ գոտն ըլլալ անգամ, որ քրական մամուլին մէջ գրողի իրադատարակութեան յայտարարութիւն: Ոչ մէկ

FOR RENT

Furnished studios in Paris

Ave Foch and Champs-Élysées areas

Rent: \$1200 a month (same price 1, 2 or 3 weeks)

ՐԱԶՁՈՒՄ

Կահարումն սփիտեղն Ծարիզի մէջ

Փոքր Սայոն եւ Շան գլխալ թարգարակներ

Կարձ \$1200 ամիսը, (1, 2 կամ 3 շաբաթուան համար նոյն գինը)

For Reservations:

Raymond Yezeguelian

34, Ave de Champs-Élysées, 75008 Paris
Tel: (33) 43.59.65.81,
Fax: (33) 40.74.08.59

Անցյալ Եւրոպայի Երկրաբանական Միության Կոնգրեսի ժամանակ Քուրթիանի քաղաքում իր դասընթացը և դասընթացի արդյունքները ներկայացրեցին Քուրթիանի քաղաքի և Քուրթիանի մարզի մշակութային կենտրոնի ղեկավարները: Քուրթիանի մարզի մշակութային կենտրոնի ղեկավարները ներկայացրեցին Քուրթիանի դասընթացի արդյունքները և դասընթացի արդյունքները ներկայացրեցին Քուրթիանի քաղաքի և Քուրթիանի մարզի մշակութային կենտրոնի ղեկավարները:

Քուրթիանի քաղաքի և Քուրթիանի մարզի մշակութային կենտրոնի ղեկավարները ներկայացրեցին Քուրթիանի դասընթացի արդյունքները և դասընթացի արդյունքները ներկայացրեցին Քուրթիանի քաղաքի և Քուրթիանի մարզի մշակութային կենտրոնի ղեկավարները:

Քուրթիայի կերտարը բոլորի մտադասկերներում

Ամերիկյան հայտնի «Նյու Յորք» շաբաթաթերթը իր փետրվարի 3-ի համարում լայն տեղ է հատկացրել նախկին խորհրդային մուսուլմանական հանրապետություններում տեղի ունեցող փոփոխություններին, նրանց զարգացման հեռանկարներին, հաղթանակները կողմնորոշումներին և օբյեկտիվորեն դիտարկելով այդ խիստ կարևոր երկրների նկատմամբ Քուրթիայի և Իրանի բացառություններին: Բնականաբար դրանք բնութագրվում են նաև Հայաստանի բնույթը: Թարգմանաբար ներկայացնում են այդ հոդվածաբանից երկուսը:

գանձելով, քուրդական կառավարությունն անմիջապես Բաբոն ուղարկեց մի այլ քաղաքացիական պատերազմի, որը Մուրադի ղեկավարում էր հանձնեց հավասարազոր: Խաղը վերջ գրավեց այն դեպքում, երբ Իրանն առաջ ընկնելով հասցրեց Ադրբեջանում դիվանագիտական կորուստի «ավազուրդը» վերցնել:

Անցյալ Եւրոպայի Երկրաբանական Միության Կոնգրեսի ժամանակ Քուրթիանի քաղաքում իր դասընթացը և դասընթացի արդյունքները ներկայացրեցին Քուրթիանի քաղաքի և Քուրթիանի մարզի մշակութային կենտրոնի ղեկավարները: Քուրթիանի մարզի մշակութային կենտրոնի ղեկավարները ներկայացրեցին Քուրթիանի դասընթացի արդյունքները և դասընթացի արդյունքները ներկայացրեցին Քուրթիանի քաղաքի և Քուրթիանի մարզի մշակութային կենտրոնի ղեկավարները:

Քուրթիանը ջերմաստիճանում էր ստանում իրենց նոր դերը: Ու այս ուղղությամբ նրանք կարևոր հաջողությունների են հասել: Այս ամսվա սկզբին ադրբեջանցիները հրաժարվեցին 1937 թվականին Մուսկովայի դարձրած սլավոնական այրուքներից և ընդունեցին լաճիկականը, որը 1920-ից օգտագործվում է Քուրթիայում: Քուրդական մի ինստիտուտի հովանավորությամբ ուսումնասիրվում են նոր հանրապետությունների հետ միասնական դրամատիկ, դրեի և չափումների, ինչպես նաև այրուքների ընդունման հարցերը: Ադրբեյ և դազախ գործարար մարտի վերադասուսվում, ինչպես նաև հարյուրավոր ուսանողներ մեկնում են Քուրդիա՝ տեղի համալսարաններում սովորելու:

Քեև Անկարան ժխտում է, որ Երզնում որևէ բաղադրական նյութակներ չի հետադրում, սակայն արդեն ուղղաօդային է քուրդական մի հասարակապետություն: Քուրդիան ամեն ինչ ամուս է, որ Ադրբեջանն ու միջինասիական հանրապետությունները ընդունվեն ՄԱԿ, Եւրոպայի անվանագրության և համագործակցության խորհուրդ և միջազգային այլ կազմակերպություններ, որտեղ նա ցանկանում է ռեժիմը «քուրդական քիթ»: Քուրդական արտաքին բաղադրականության ծրագրերը նախատեսում են ճանաչելու երկու ազատ գոտիների ստեղծում Մեծուկյան և Միջինասիական, որոնք երկուսն էլ կախված կլինեն Քուրդիայից:

Քուրդ օրոգ Ադրբեջանում Կուրդիանում ու միջինասիական հանրապետությունները դիտարկում են որդեկան վիթխարի Եուրդ և Երդը: Քուրդ-խորհրդային առևտրական խորհրդի նախագահ Նիքաթ Գոյիջի-բըն ասում է. «75 տարիների համայնակարգում հետադարձը կարող է լինել մեր կարողությունը և զիտն, որ մեզ կարելի է վստահել, քանի որ զիտն նաև, որ չեն կարող դարձնելու կամ Սառայան Արաբիային վստահել»:

«Նեխաս» քուրդական Ֆիդան 21 միլիոն զոլարի արժողությամբ ժամանակակից հեռուստոսացան է սերտորում, իսկ «Պաս Հոյ-դիկ» կազմի արդյունաբերության և «Քե-նի» ծխախոտի քուրդական Ֆիդանները գործարաններ են կառուցում Ադրբեջանում: Ղազախստանում «Քեխեն Հոյիկ»-ը 20 միլիոն դոլարի արժողությամբ ձեռնարկված քվի համասեղ գործարան է կառուցում քրիստոնական «Չոն Բրուն» շինարարական Ֆիդայի

հետ: Բանակցություններ են վարվում զագ Եուրդ գնելու Ադրբեջանից և բանրակ Ուրբեկանից:

Նեոսակարում երբ Քուրդիան գլխավոր դեր ունենա Միջին Ասիայում, արևմտյան կապիտալն ու սեյանդոզիան անհրաժեշտ են լինելու լրացնելու քուրդական աբսոլուտիստի ու ժանդարմների Երզնում: Մինչև հիմա էլ թվով ամերիկյան կամ Եւրոպական Ֆիդաններ են բացառություններ ցուցաբերել Քուրդիայի միջոցով գրեթե միջին Ասիայի Եուրդների վրա: Քուրդական շինարարական կարևոր Ֆիդաններից «Ալարկո Հոյ-դիկ»-ի նախագահ Դիգակ Ալարկոն ասում է. «Հնարավորությունները Եուրդ մեծ են: Բայց մեծ հավանաբար անհրաժեշտ է ակնկալություններ ունենալ Երզնում մեր անելիքների մասին»:

Մինչև հիմա քուրդերը չկարողացան նույնիսկ 10.000 գրանցված ուղարկել Ադրբեջան լաճիկական տարածք սովորեցնելու համար: Իսկ մինչ այդ քուրդական ամեն հանրապետություն դասարաններ է սարկան 1000 ուսանող ուղարկել Քուրդիա, որը դասարան է ընդունել ընդամենը 500 ուսանող:

Քուրդական հանրապետությունների կարիքներն այնքան վիթխարի են, որ ոչ ոք ասան չի կարող դրանք բավարարել: Հեռավոր Ե. Միությունում երեխաների մահացածության տոկոսներով, անգործների թվով և գոյատևողական անհանգիստ սրան ամենից «առաջավորներն» են: Այդ հանրապետությունները հողերի մեծ մասը բանրակի արագացված մեակման դասարանով դիտարկել են այնպես: Արալի ծովն արդեն նեխոզ մահի է վերածվել: Քեև Միջին Ասիան հարուստ է իր բանաստեղծներով ու երաժիշտներով, սակայն հազիվ թե ունենա բարձր մակարդակի ինժեներներ ու հաշվողական տեխնիկայի մասնագետներ: «Մեծ ամեն ինչ գրոյից են սկսելու», ասում է մի քուրդ ճանաչող: Քուրդիայում բաները գնում են, որ չարժե այդքան դիտարկել: «Ինչու դասարաններ գնալ այդ թվում ու հեռավոր երկրները: Ռուսաստանն ու Ուկրաինան ավելի խոստումնային են դրան վստահելու համար և այնտեղ է, որ դեռ է լինում», ասում է քուրդական շինարարական Ֆիդայի ճեփուրը:

Հակառակ այս բոլորին, Քուրդիան դիվար թե ի վիճակի լինի անստեղծ իր հյուսիսային զարմիկներին: Այդ Երզններն այնպե՛ս

քուրդերը դասում են, թե հարյուրավոր մուրդներ են գալիս Իրանից: Սառայան Արաբիայի և Երդ երկրների Ֆիդանավորումով նոր մզկիթներ են կառուցվում ամենուրեք: Մինչև այն ժամանակ, որ արմատականության փառաբանությունը չհակադրվի այլ ուժերի կողմից, Քուրդիան հնարավորություն ունի Եւրասիայի այդ սարածումն ուղղակարական առավելության հասնելու, որովհետեւ Քուրդիան կրոնական արմատականությանը հակակռոդ միակ ուժն է Երզնում:

Այդ ուղղակարական վստահը բացահայտ դարձավ մանավանդ վերջին Եւրոպայի ընթացում: Ն. Միություն արագ փայլաբանում ու Ալիքում արմատականների հաղթանակը Մ. Նահանգների և Եւրոպայի դեկլարացիան գաղտնի դարձրեց Իրանից և այլ իսլամ արմատական Երզնային Եւրոպայի կողմից ըստառալիի նկատմամբ:

Արևմտյան մայրաքաղաքները փառաբանում են Քուրդիային՝ Երզնում իրենց ուղղակարությանը ծառայելու գործում, իսկ Քուրդիան ավելի քան դասարան է այդ դերը ստանձնելու: Բայց լավատեսյակ քուրդեր Արևմուտքն այդպես են, որ նրանք Քուրդիայից բաց անվելին են դաժանացում, քան ցանկանում են սալ: Գա սահման ունի: Քուրդիան խայտառի դերակատարություն է վերցրել Երզնում, կրոնական չափավորության, ժողովրդավարության և ազատ եւրոպայի խնամքի ուժ: Նա դրա համար կարիք ունի Արևմուտքի ավելի բաց օգնության, քան հիմա է ստանում:

Ադրբեջան. Իրանը խառնում է կարսան

Բաբի «Քազարի» գլխավոր մզկիթի միաներքերից հեյուս է երկկոյան ճամաղ կանչը, քայք դրսում գնումների Եսաղող մարդիկ անցնում են արագորեն, որոնց մեջ նաև Երբեյի ֆամ և առանց լաչակի մի կին: 17 միլիոն բնակչություն ունեցող Բաբի ամենախոտը մզկիթում հազիվ 20 հոգի միայն ծնկի են գալիս Մեքայի առաջ:

Ադրբեջանցիները ընդհանրապես ավելի բաց բացառված են 70-ամյա համայնակարությունից հետո իրենց նյութական վիճակը բարելավելով: Նրանց մեծ մասը մեծում է Իրանական արմատականությունը, որը, նրանց կարծիքով, վստահում է օգտաստի հայտարարված անկախությունը: Նախագահ Մուրադի խորհրդական Վաճա Գուլիզադեն ասում է. «Մեծ չեն ուզում Իրանի սիրաբանության սակ ընկնել, նրանք մեզ միջին դարեր կվերադարձնեն»:

Ադրբեջանցիները նախընտրում են Քուրդիայի ընտրած ավելի ժամանակակից, ժողովրդավար և արևմտականացած ուղին: Բայց Իրանը չի կարող դադարից հրաժարվել: Ադրբեջանը բաժանված է 7 միլիոն արդում է սահմանի հյուսիսային կողմում, իսկ 20 միլիոնը՝ հարավային մասում: Խորհրդային Միության արագ փայլաբանը հարավի և հյուսիսի ադրբեջանցիները հնարավորություն են տեսնում միանալու և ճեստատեղ են հեկվելով Քուրդիային՝ ավելի ժողովրդավար երկիր ստեղծելու:

Իրանի նպատակը իսլամական արմատականության միջոցով Ադրբեջանին սիրաբանելն է: Այդ նպատակով նա դրամական միջոցներ, գործակալներ և փառաբաններ քուրդներ է ճամաղում, որոնք իսլամը դեպի կրոն հոչակվի Ադրբեջանում: Սակայն համայնակարությունը չեզոքացրել է կրոնական ջերմաստիճանային կրակը, որը նա ուզում է վերստին բորբոքել: Ադրբեջանում Իրանի հաղթական ձի համարվող Իսլամական կուսակցությունն ընդամենը 6 հազար անդամ ունի և վայելում է ընտրողների միայն 5 տոկոսի վստահությունը:

Բաբիում բոլոր համաձայն են, որ միայն Մ. Նահանգները կարող են Ադրբեջանին նեխել Իրանի գիրը: Ղառաբաղի Եուրդ Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև հակամարտություն

նում Բուեի վարչամեքենան արդեն Հայաստանի կողմն է դառնում: Վաճառողներ վերջերս դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեց Հայաստանի հետ, որը Մ. Նահանգներում հզոր համայնք ունի, մինչև ադրբեջանցիները նման համայնք չունեն, և Մ. Նահանգները ցարդ դիվանագիտական հարաբերություններ չի հաստատել նրանց հետ:

Մ. Նահանգները դասեռնապես սղատում է համայնակարությունից ազգայնականության անցած նախագահ Մուրադի խոստացած ժողովրդավարական բարեփոխումներին: Ադրբեջանցիները վախենում են, որ Հայաստանին նեցուկ լինելով, Մ. Նահանգները կարող է իսլամի դրեի սակ Ադրբեջանին ըստիոյ Իրանի կողմն անցնելու: «Մա միակ ժամաղարհն է, որը Ադրբեջանին կարող է արմատական դարձնել», ասում է Գուլիզադեն:

Շաս ադրբեջանցիներ հավասարաբար են, որ Իրանը կանխամաճաված կերով խառնում է այդ կարսան: Ադրբեջանում ուղղակարական ուսումնասիրությունների մի կենտրոնի դեկլարավ Էլդար Նամազովն ասում է. «Ռադիոյի ընդմիջվող կանչից և այլ փաստերից երևում է, որ Իրանը Լիբանանում և Միջին Արևելքում Պաղեստինի ազատագրության կազմակերպության ժամբաններում մարզել է հայ ահաբեկիչներ, որոնք հարձակվեն ադրբեջանական քիթիների վրա: Իրանը հայերին օգնելով, խոստանում է հակամարտությունը և հող նախադաստանում հոգան ադրբեջանցիների միջամտելու»:

Նման փաղափար խաղերը երկար ժամանակ հասել են եղել այդ Երզնին: Ասիայի առևտրական ճամաղարհների վրա իր ուղղակարական դիրքով և ուղեարձներով Ադրբեջանը միջ էլ քուրդական, դարակական, արաբական և ուսուական կայսրությունների խորտակներն է սրել, որոնք ցանկացել են սիրամալ նրան: Ռուսները նույնպես բարձրանում են խաղի մեջ մնալ նոր ստեղծված ԱՊՀ-ի Երզնային Ադրբեջանի հետ առևտրական կաղերը դադարեցնելու միջոցով:

Հեխորհրդային աբխազիում Ադրբեջանի համար դայբարը դեռևս նոր է սկսվում:

ՎԱՄՍ Գրոհ մաֆիայի վրա

○ Հազարավոր ամբասանյալ մաֆիականներ, քանակաված կնիահայրեր
○ Կոզա Նոստրան կորցնում է երբեմնի զորությունը

Գլխարկները մինչև ակնզնները իջեցրած, քանակների օձիկները բարձրացրած, սև ակնոցներ դրած 28 գլխահակ անձինք 1991 թ. դեկտեմբերի 16-ին երջում էին Բուկինի դատարանի միջանցքներում: Նրանք բազմաանդամ հեռուստաֆիլմի դերակատարներ չէին, այլ իսրայելական մաֆիականներ, որոնց կանչել էին բացատրություններ տալու համար այժմ Նյու Յորքում մոլոր հանցախնդրների դատարանի վերաբերյալ, որը ամենաարդարացի է վերջին 30 տարվա ընթացքում:

Մի քանի շաբաթում ժամանադրության անընդմեջ վեճի հետևանքով զոհվեց 6 եւ վիրավորվեց 8 մարդ: Երեք անգործներ, այդ թվում 4-ամյա մի աղջնակ, վիրավորվեցին դատահական զննակներով: Ինչպես 1961 թվականի ծնունդը (երբ ստանվեց 13 եւ վիրավորվեց 15 մարդ), այժմ եւս Կոլումբո ընտանիքն է իր հաշիվները մատուցում փողոցում: Դոն Կոռլեոնեն կնիահայրը, որի կերպարը կինոյում մարմնավորեց Մառլոն Բրանդոն, այստեղ իրեն կզգար հարազատ միջավայրում: Այդուհանդերձ, Կոզա Նոստրան այլևս առաջվանը չէ: Անկման ճեղքներն ավելի շատ են, քան կենսունակության աղափոխները:

«Մենա քարով մաֆիա», բացականչեց Ռոն Զարին երկու շաբաթ առաջ, դառնալով ամերիկյան քանակների ամենամեծ, ամենահարուստ եւ կառավարված արեմիտության թիմարկի նախագահը: 40 տարի բարեկամական զանգվածներն այնտեղ սերտաբերություն էին անում, նախապես ղեկավարներին, նրանցինքն օգտագործում բնադեղների առևտրում, իսկ գործադրները արդյունաբերողներին բռնաբերելու համար: Մակայն երկու տարի է, ինչ կառավարությունը հակամաֆիական մեծ առաջընթաց է գրանցել: Ինչպես նախապես, իսկ երբեմն էլ դատախազության կանչել 138 արհմիութենական գործիչներին: Առաջին անգամ գաղտնի փոխադրյալները ընթացիկ արհմիութենական ղեկավար կազմ, եւ նախագահ դարձավ մաֆիայի հետ կապ չունեցող անձ:

Այս հաջողությունը իսխանություններին ոգևորել է գործողությունը սարսնելու ուրիշ հասկանքներում: Հաջող թիրախը Ալյանսիկ Սիբին է, որի խաղանքները, հյուրանոցներն ու ռեստորանները, հիմնական արհմիությունները սնորհում է Ֆիլադելֆիայի Սկարֆո մաֆիական ընտանիքը: Կառավարությունը դիմել է արդարադատությանը, որովհետև կարողանա դառնալով մաֆիականներն եւ ազատ ընտրություններ: Կամայն կամայն ամերիկյան մաֆիան այդպիսով կկորցնի իր ամենաուժեղները «կրան կոլերին»:

1986 թվականին «Ֆորտուն» հանդեսը տպագրեց ամերիկացի 50 ամենահարուստ մաֆիականների ցանկը: Հինգ տարի անց գործունեությունը բարեկամներն է նրանցից միայն ուրբ: Մնացածներն մեծ մասը քանակաված է: «60 տարվա մեջ առաջին անգամ մաֆիան այլևս չի ծավալվում», ողբում է Ռոնալդ Գոլդսթոնը, որը Նյու Յորքում հակամաֆիական դիմադրության ղեկավարն է: Հանրությանը հայտնի 1700 մաֆիականների մոտ երկու երրորդը գործում է Նյու Յորքում: Արդ, Կոզա Նոստրայի այդ ամբողջ լիազորված անկողն է աղյուս: Զարաֆն իրար մեջ բաժանում էինք սոսիալիզմ երկու ամենազորեղները (Գամբինո եւ Ջենովկե) կազմավորվել են, իսկ մյուս երեքը (Լուկեզե, Կոլումբո, Բոնանո) ասիստանտներ անհետանում են: Նյու Յորքի հինգ կնիահայրերից չորսը դատվում են: Հինգերորդը, 63-ամյա Վինսենթ Ջիգանսե, որին անվանում են «Կզակ», ժամանակավորապես խուսափել է արդարադատությունից մտախնայարման դատաժամով, որին ուսիկանները այնքան էլ չեն հավատում:

Հետախույզությունների Ֆեդերալ բյուրոյի համար հիշյալ փաստերը սառը սառվա ջանքերի արդյունքն են: Մաֆիայի բողոքներումը գրադրված են 800 գործակալներ եւ 70 Ֆեդերալ դատախազներ: 1981 թվականից ի վեր մեղադրանքներ են ներկայացվել հազարից ավելի մաֆիականների:

1991 թ. դեկտեմբերի վերջերին սկսվեց 51-ամյա հայտնի մաֆիական Ջոն Գոսսիի դատավարությունը, որին անվանում են «Դոն Պանամու» իր նրբագեղ կոստյումների համար, կամ «Դոն Պասան» արդարադատության գործիչների դիմագրավման համար: Հինգ

տարում երեք անգամ արդարացվելուց հետո նյույորքցի այս կնիահայրը այժմ կրկին դատարանում է: Այս անգամ նրան մասն է իր աջ ձեռքը համարված Մարկոսե Գրավանոն, որի մականունն է «Յուլ Սեն»: Գամբինո ընտանիքի երկրորդ անձը նախընտրեց խախտել լուրջ արգելադրությունները, քան 50 տարի մնալ սովորում: Տարիներ բարեկամական Գոսսին օգնում եւ 11 ամիս նրա հետ քանակաված լինելով, Գրավանոն դարձել է մաֆիայի ամբողջ դատարանի մեջ ամենաարժեքավոր վկայ: Արդարադատության համար Գրավանոյի եւ իր ընտանիքի սեղը գաղտնի է, դառնալով: Վկաներին օժանդակող օրենսդրության ենթակից Գրավանոյի դատաժամապարտումը կմեղմացվի, նա կունենա խաղաղ անկողն եւ նոր ինֆորմություն կստանա հանցիտ բարեկամներից: Նրա դեղիքը եզակի չէ: «Մաֆիականները ավելի ու ավելի հիշ են հարգում իրենց ազնվության օրենքները, դիմում է Վաշինգտոնի հակազանգվածներին ժողովրդական ղեկավարության մեջ Ջիմ Մոդի: Շատերը հավանում են, որ հետախույզությունների Ֆեդերալ բյուրոյի դատախազության ընտանիք կարող են խախտել լուրջ օրենքը եւ հիմա արդեն խուսափել վերաբերությունից»:

Այսպիսով, Կոզա Նոստրան արդեն մահանում է դավաճանության ֆաղցկեղից: Դոն Կոռլեոնեն դեռ է որ օրվա իր դազադում:

«Le Point» 25 հունվար 1992

Հրաժարվե՛ք սիլիկոն, արքեպնոդ շնորհներ եւ... կարագի դակաս

Ինչպես հաճախ, այս անգամ եւս բուրբական թերթերը հետ չեն մնում իրենց անբրիկյան եւ Իրանիական գործընկերներից: Եւ ահա «Հյուրերից»-ի հունվարի 9-ի համարում լայն տեղ էր հատկացվել «Սիլիկոն կրծքերը Ամերիկայում արգելվում են» վերնագրով նյութին: Թերթի առաջին էջում բուրբ նախադրելով երգչուհի Լեյլա Սոմերի լուսանկարն էր, որ շաբաթներ ընթացողներին էին ներկայացվում երգչուհու դարձանք կրծքերը՝ որպես օրինակ սիլիկոնի հրաժարվելու:

Թերթը հրապարակել է նաեւ մի ցուցակ, որ Թուրքիայի նախադրելով այն երգչուհիներին եւ դերասանուհիներին անուններն են, որոնք Լեյլա Սոմերի նման ենթարկվելով հասակ գործողության, իրենց կրծքերին սիլիկոն են ներարկել հարուստ, լիճր, խոնոր կրծքեր ունենալու համար: Թուրքական թերթը հիշեցնելով, որ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների սենդի եւ դեղորայքի արդյունաբերության նախարարությունը, կասկածելով սիլիկոնի անվտանգությանը, ժամանակավորապես արգելել է այս դեղի վաճառքը, կոչ է անում քրեականներին զգուշացնել վերաբերվել նման դեղամիջոցներին: Թերթում նշվում է, թե ԱՄՆ-ի սվյալ նախարարությունը այս որոշումն ընդունել է այն դատաժամով, որ կանանց կրծքերը մեծացնող գեղարարությունները նախարարությանը չեն տեղեկացրել սիլիկոնի բացասական ազդեցությունների մասին:

Գիտնականներն առայժմ կասկածում են, թե կանանց կրծքերն արհեստական մեծացնող սիլիկոնը կարող է առաջ բերել անգամ ֆաղցկեղ: Ներկայումս Ամերիկայում 1 միլիոնից ավելի կանայք սիլիկոն են օգտագործել: Մոտավորապես 45000-ը դիմել են քեզիկ օգնությանը՝ տարբեր զանգվածներով: Մյուս կողմից, ամերիկյան Dowcorning Ֆիրմայի աշխատակիցները, որոնք վերջին տարիներին մեծ համբավ էին ձեռք բերել խիստ բնականացնող ամերիկյան նախարարության այս «ժամանակավոր արգելք»ը, դիմում են, թե իրենք կարող են աղափոխել սիլիկոնի ան-

Ամերիկյան երգչուհի Լեյլա Սոմերը

վանագությունը: Վերջում ասենք, որ հակառակ կարագի ստորադրանք, այն, համանայնդեմս, դեռեւս կան խոստանալներում, եւ մեր կամայք առավել ծարղոտելու համար, փոքր Աստու, հավելյալ արհեստական «սիլիկոն»ների կարիք չունեն: Մեր տպագրիչը էլ... չեն բողոքում նրանց շնորհներից: Բ. Յ. Ա.

Իսկ ի՞նչ է անելու ԱՊՀ Զուբրովային ասոցիացիան

Վերջերս Նախկին ԽՍՀՄ Զուբրովային Զեդերացիան, փոխելով ցուցանակը եւ հռչակելով ԱՊՀ-ի Զուբրովային ասոցիացիա, ի լուր թողրի հայտարարել էր, որ անցումային օրոշումն մնալու է որպես ԱՊՀ-ում Զուբրովային գործերի գլխավոր համակարգող եւ սեբ ու սեփական: Ամբողջապես հրապարակվեց բարձրագույն խրդրի առաջնության մրցակարգը, որից հրաժարվել էին միայն Ռուսիայի, Սոլովովայի եւ Չայաստանի ներկայացուցիչները: Բայց ահա բարձր ավելի շատ եկավ, քան ուրաքը: Մոսկվայում հավաքվեցին 5 հանրահայտ թիմերի՝ ԲԿՄՍ-ի, «Սոլաբակ»-ի, «Դիմանո»-ի, «Տորթեդո»-ի, «Լոկոմոտիվ»-ի մարզիչները եւ երկար խորհրդակցելուց ու ծանուցելուց անելուց հետո եկան այն եզրակացության, որ անհնար է հակառակ միջոցներ վասնել, ժամանակ կորցնել մի մրցաբարի մասնակցելով, որը ոչ մի հետանկար չունի: Բոլորն էլ միաձայն համաձայնեցին մասնակցել Ռուսաստանի անկախ առաջնությանը: Թվում է, այս հանգամանքը կարագացնի անկախ մեծությունների Ֆեդերացիայի անդամագրվելու գործընթացը: Իսկ ի՞նչ են անելու ԱՊՀ-ի Զուբրովային ասոցիացիան եւ նրա նախագահ Վյաչեսլավ Կոլոսովը:

Փարիզից մեր թղթակից Անտոն Բոյաչյանը հաղորդում է ՂՄՍ-ն առաջատարների թվում

Բարկեն Սելիխանը հաջող է հանդես գալիս Բեյրութի ՂՄՍ թիմում, որի մարզիչն է միաժամանակ: Հիմնականում նրա վարդես խաղի շնորհիվ ՂՄՍ-ն Լիբանանի ուժեղագույն թիմերի մրցաբարի առաջատարներից է: Նա նաեւ առաջնության լավագույն ռմբարկուներից մեկն է եւ արդեն 8 գոլի հեղինակ է դարձել: ■

«Իսկ Լը Մուլին»-ն առաջատար

Ֆրանսիայի օրոշումային առաջնությունում բարեկամներն է վերելով հանդես գալ Իսկ Լը Մուլինոյի հայկական թիմը, որտեղ խաղում է նաեւ «Արարատ»-ի նախկին ավագ Անոն Խաչատրյանը: Սկսվել է 2-րդ օրոշումը, եւ «Իսկ Լը Մուլին»-ն կրկին միանձնյա գլխավորում է մրցաբարի արդյունքը: ■

Ճառակի թագավոր Վիվանթան Անանդ

Այս վերնագրով հոդված է տպագրվել «Լը Պուեն» Իրանիական բարաբարերում, որ ժամանակորապես նշված է «21-ամյա Վիվանթան Անանդը նոր ստանդարտ է ճառակի աշխարհում»:

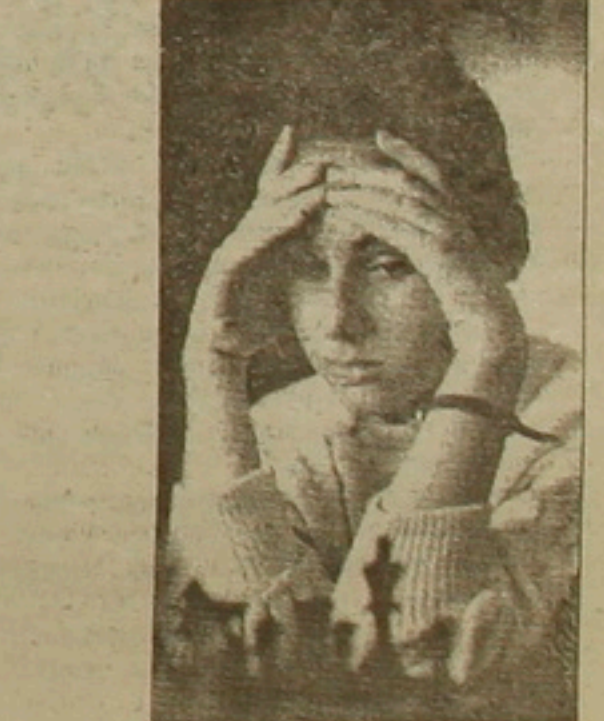
Ծագումով հնդկ ճառակի այս երիտասարդ դեմքը Մադրաս ֆաղափ ծնունդ է եւ համախառնալից դասակարգումով արդեն 6-րդ շեղում է: Սակայն շաղապուցի է նրա վերընթացը: Վերջերս սաղանդավոր ծառայությունը հաղթեց Իսպանիայի Ռեջիոն-Էմիլիա ֆաղափում տեղի ունեցած խոնոր մրցաբարում, որն իր կազմով ամենաուժեղն էր: Այստեղ նա առավելության հասավ նաեւ Գարի Կաստրոյի նկատմամբ: Դա վերջին մեկ տարում նրա երկրորդ հաղթանակն է աշխարհի չեմպիոնի հանդեպ:

Այսպիսով, Վիվանթան Անանդը կաշու է աշխարհի չեմպիոն Կաստրոյի ճառակի «որսացուցախախակին»:

Այս երիտասարդը 3-ից 6 անգամ արագ է խաղում իր հակառակորդներից, որով հոգեբանական ճնշում է գործադրում ճառակի աշխարհի ամենախոնոր գրոսմայստրների վրա: Եթե հիշեմք նաեւ, որ ճառակի կանանց աշխարհի չեմպիոնը չինացի Ցզի Յանն է, հարց է ծագում արդյոք ճառակի աշխարհում խորհրդայինների գերիշխանության վերջը եկավ: ■

Ամենաուժեղ կինը շղամարդկանց մեջ

Նրա հայացքն անմիջապես սղանում է հակառակորդին: Ծայրահեղ կենսոնանալով, Բուդապեշտի վերջին մրցաբարում Յուդիթ Պոլգարը դարձավ գրոսմայստր, 15 տարեկան 4 անվանում: Փոխիկ հունգարուհին այսպիսով

այդ շիջողը կրող աշխարհի ամենաերիտասարդ խաղաղոցն է: Նա մեկ անսով խիճել է Բոքի Ֆեյերի սեղանը, որ սա սահմանել էր 1958-ին: Յուդիթի ավագ ֆուլեթը 22-ամյա ժուժան եւ 17-ամյա Սոֆիան, նույնպես գրոսմայստրներ են: Եռյակը, որին մկնել են «Պոլգարի» անունով, վերջին օլիմպիական խաղերում սիրացավ ոսկե մեդալներին: Ի՞նչ է, դոկտոր Պոլգարի աղջիկներն այդքան խելո՞ղ են: Այ, դա դասիարարության դարձ սկզբունքի իմնաստիարակն է արդյունք է: «Մի բան, որ զանգերի դեղումն նույնպես արդյունավետ է, միայն թե սրան մի ինչ ջանք քալին», միաձայն ասում են ծնողները, հոյաք իրենց ժողովուրդում, որոնք անհասական գործակիցներով իրենցից հետ են թողել զամառը 100 ուժեղագույն գրոսմայստրների:

Քաճիկը վարում է Սուրեն ՔԱՂԱՍՏԱՐՅԱՆԸ